

Beleidsplan Sociale Veiligheid

Visie, doelen en uitgangspunten

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School.

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

We willen dat onze school een plek is waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen.

Wat verstaan we onder pesten?

Wij doen allemaal weleens iets (al dan niet bewust) wat een ander niet bevalt. Echter, wanneer de ander aangeeft dat dit moet stoppen en je gaat toch door, dan spreken we van pesten. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Wij trachten op onze school een sterk tegenwicht te bieden: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat, met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier hopen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten te voorkomen.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van De Vreedzame School goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren dan de oplossingsgerichte pestaanpak behorende bij De Vreedzame School.

Veiligheidsbeleving

We gaan structureel na hoe het gesteld is met de veiligheidsbeleving door middel van het twee keer per jaar afnemen van de *ZIEN! Leerlingenvragenlijsten* in de groepen 5 t/m 8.

Dit instrument geeft inzicht in de *beleving* van de sociale veiligheid van de leerlingen, in de *feitelijke aantasting* van de sociale veiligheid en het *welbevinden* van de leerlingen.

Daarnaast vullen alle groepsleerkrachten jaarlijks de vragenlijst van Zien! in. De uitslag hiervan brengt het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen in kaart.

Analyse van de resultaten vindt plaats op drie niveaus:

- Op individueel niveau zal de groepsleerkracht de resultaten van zijn of haar leerlingen bekijken (de individueel ingevulde vragenlijst), en nagaan of er op individueel niveau direct actie nodig is. Bij opvallende zaken ligt het voor de hand om eerst een individueel gesprekje te voeren met de leerlingen die het betreft. Met name als leerlingen voor een score bij bepaalde vragen 'altijd' of 'onveilig' hebben gekozen (de meest negatieve score) is er reden voor zorg en nader onderzoek. Soms worden de antwoorden van leerlingen beïnvloed door recente, negatieve gebeurtenissen, en moet er niet zo zwaar getild worden aan de uitslag. Maar soms is er sprake van langdurige problematiek, en is er een aanpak nodig.
- Ook op groepsniveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. Eerst vindt een analyse plaats van de mogelijke oorzaken van een negatieve uitslag. Herkent de groepsleerkracht de score? Komt de score overeen met de eigen indruk? Welke leerlingen zijn opvallend? Passend bij het gedachtegoed van Vreedzaam is een bespreking met de groep zelf. De groepsleerkracht vat de resultaten samen, en bespreekt dit met de IB'er tijdens de groepsbespreking.
- Op schoolniveau worden tijdens de schoolanalyse de resultaten van alle groepen besproken. Hierbij gaat de aandacht uit naar een vergelijking van de verschillende groepen met elkaar én naar een vergelijking met voorgaande jaren. Is er sprake van een negatieve of een positieve ontwikkeling? Zo ja, hoe komt dat? Hierbij worden tevens de acties geëvalueerd die vorig jaar zijn ondernomen om de veiligheid te vergroten.

Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op plaagsituaties in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 van De Vreedzame School aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken.

We horen bij elkaar

Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen.

Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School:

- de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA).

De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er) en leerlingen.

Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we gaan uit van het goede in ieder kind, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen. In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind.** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zijn zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.
We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij of zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als een externe of een andere volwassene (niet de eigen groepsleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.
2. **Gesprek met de steungroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
4. **Tweede gesprek met de steungroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om er voor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

De leerkracht handelt volgens het bijgevoegde stappenplan. Dit is een werkdocument.

Digitaal pesten

Digitaal pesten is een specifieke vorm van pesten. Het vindt echter niet fysiek plaats, maar via internet. Omdat digitaal pesten anoniem is, en ongevraagd 24 uur per dag in je huis komt, neemt onze school gericht een aantal aanvullende maatregelen. De effecten van digitaal pesten kunnen namelijk erger zijn dan bij traditioneel pesten. Bijvoorbeeld een foto kan op een site staan, deze zijn soms niet meer te verwijderen.

- De school wil digitaal pesten voorkomen door:
De leerlingen bewust te maken van de gevaren op internet, de effecten van digitaal pesten en de strafbare feiten, met behulp van gerichte voorlichting en ondersteunende programma's.
- Samen met de leerlingen afspraken te maken over internetgedrag.
- Het digitaal pesten bespreekbaar te maken in de groep en de leerlingen elkaar daarop te laten aanspreken.
- Leerlingen duidelijk maken wat de sancties zijn op digitaal pesten.
- Ouders worden via de nieuwsbrief gewezen op de mogelijke risico's van internetgebruik door kinderen.
- Wanneer de school een melding krijgt van digitaal pesten, worden er (afhankelijk van de vorm) de volgende aanvullende maatregelen genomen:
 - De leerkracht gaat in gesprek met de getroffen leerling en volgt en registreert ook hier bovengenoemd stappenplan.
 - De leerkracht neemt direct contact op met de ouders van zowel slachtoffer als dader (indien bekend).
 - De leerkracht of anti-pestcoördinator meldt (in overleg) het incident direct bij de vertrouwenspersoon in de school.

Anti-pestcoördinator

De taakomschrijving van een antipest-coördinator ziet er als volgt uit:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. sociale veiligheid.
- Het bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen.
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, ondersteunen van beginnende collega's op het betreffende vakgebied en informatie doorspelen.
- Zorg dragen voor afname kwaliteitszorginstrument.
- Beleid sociale veiligheid op agenda van vergadering zetten, zodat het document blijft leven.
- Bij incidenten wordt de anti-pestcoördinator ingeschakeld. Zie het stappenplan hierboven.

Stappenplan Oplossingsgerichte pestaanpak (No Blame aanpak)	
Leerling:	
Datum /Groep:	
Leerkracht(en):	
Aanleiding/Observaties	
Beschrijf zo objectief mogelijk wat je al reeds hebt waargenomen of met welk verhaal de leerling naar je toe is gekomen.	
Stap 1.1 Gesprek leerling	
-Ga een gesprek aan met de leerling over de gevoelens in deze situatie. Wat de gevolgen zijn. Wat de leerling zelf al ondernomen heeft. En aan welke kind(eren) de leerling steun heeft. -Vraag toestemming om met de aanpak te beginnen. Het kind is er zelf niet bij, het moet jou vertrouwen. -Stel een groep samen (6 á 8 kinderen) Let er bij de samenstelling van de groep op dat de volgende rollen vertegenwoordigd zijn: Pesters, meelopers, neutrale kinderen (sociaal sterk) Noteer de namen van de kinderen die betrokken worden.	
Stap 1.2 Gesprek ouders/verzorgers (alleen met toestemming van de leerling)	
-Probeer dit gesprek kort na het gesprek met de leerling te plannen. -Vertel de ouders/verzorgers wat de situatie is -Vraag eventueel erkenning vanuit thuis. -Welke stappen je van plan bent om te ondernemen. -Maak een afspraak voor evaluatie.	Datum:
Stap 2/3/4 Reacties na uitleg probleem	
- Nodig de samengestelde groep kinderen uit voor een gesprek. - Doe dit in een rustige ruimte die niet met straf wordt geassocieerd. - Je maakt het probleem duidelijk, hoe de leerling zich voelt. - Je uit geen beschuldigingen. - Kinderen kunnen zich alsnog gaan verdedigen, luister hiernaar maar ga er niet op in. - De nadruk ligt bij het gevoel wat de leerling ervan krijgt. - Vertel, dat je deze kinderen vertrouwt en er op rekent dat ze helpen bij het oplossen van dit probleem. Maak ze 'bijzonder' - Je geeft niemand de schuld.	

Stap 5 Voorstel in 'Ik-vorm'	
- Vraag naar ideeën voor een oplossing. - Pestgedrag valt niet goed te praten, de nadruk ligt op het gevoel wat de leerling ervan krijgt. - Laat de kinderen een voorstel in de 'Ik-vorm' maken over een manier om dit probleem op te lossen. - Let op dat het niet in de 'Wij-vorm' wordt geplaatst. Dan kunnen ze zich makkelijker achter elkaar schuilen. - Je vertelt dat we een week gaan werken met deze voorstellen en dan gaan kijken hoe dit is gegaan. - Maak ook duidelijk dat ze om hulp mogen vragen wanneer ze het moeilijk vinden of om ervaringen te delen.	
Stap 6 Observaties	
Kijk wat er gebeurt in de klas, zodat je ook tijdens de evaluatie succes momenten kunt bespreken.	
Stap 7.1 Gesprek betrokkenen individueel <i>Probeer stap 7.1 en 7.2 op de zelfde dag te plannen.</i>	
- Na een week ga je met alle kinderen individueel in gesprek. - Vraag naar ervaringen. - Hoe vonden de kinderen om dit te doen. - Formuleer eventueel een nieuw voorstel. - Als de voorstellen niet zijn uitgevoerd maakt niet zoveel uit als de pesterijen maar zijn gestopt.	Datum:
Stap 7.2 Gesprek slachtoffer	
- Hoe was het voor de leerling. - Heeft hij/zij iets gemerkt van de verandering. - Vertel dat, wanneer de situatie zich weer voordoet, de stappen worden herhaald.	
Stap 7.3 Gesprek ouders/verzorgers	
- Vertel hoe de stappen globaal zijn verlopen. - Vertel wat je uit het gesprek met de leerling hebt mee gekregen. - Vraag erkenning van thuis. - Maak eventueel vervolgafspraken. - Meld hierbij dat de stappen worden herhaald wanneer de situatie zich weer voordoet.	Datum:
Evaluatie leerkracht	
- Kijk terug hoe het werken met het stappenplan verliep. - Maak eventueel een afspraak met de IB voor nabespreking. - Plaats dit formulier in Parnassys	Datum:

